

Representantforslag nr. 24

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Ingrid Skårmo, Ivar Kristiansen og Peter Skovholt Gitmark

Dokument nr. 8:24 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Ingrid Skårmo, Ivar Kristiansen og Peter Skovholt Gitmark om en stortingsmelding om rikets energitilstand

Til Stortinget

BAKGRUNN

Det internasjonale energibyrået (IEA) presenterte i november 2008 sin ferske rapport i Oslo. Rapporten slår entydig fast at verden står overfor enorme utfordringer i energisektoren, både for å opprettholde energiforsyningen og for å kutte uønskede utslipp fra energisektoren. IEA viser til et enormt behov for investeringer i fornybar energi, kjernekraft, CO₂-fangst samt energieffektivisering. Norge har store naturressurser som kan brukes til energiproduksjon, men politisk har man feilet i å levere rammebetingelser som stimulerer energibransjen til å investere. I alt for stor grad blir energinæringen sittende på gjerdet med urealiserte prosjekter.

Forslagsstillerne mener en av de store utfordringene i energisektoren er mangelen på en overordnet, robust og langsiktig energipolitikk. Stortingets arbeid har vært mye fokusert på enkeltheter i energipolitikken, noe nåværende olje- og energiminister Terje Riis-Johansen har varslet skal være Regjeringens hovedlinje videre. Stortinget vil dermed i mindre grad fokusere på overordnede sammenhenger og dimensjoner som energivolum, tidshorisonter for endringer i forbruk og produksjon, kostnader, samt teknologiske muligheter. En helhetlig stortingsmelding om rikets energitilstand er nødvendig for å sikre en ambisiøs, men jordnær tilnærming, som kan anskueliggjøre kort- og langsiktig kraftbehov og produksjonspotensial.

Norge er fra naturens side velsignet med store energiressurser som gjør oss til en betydelig energinasjon. Vi har store ressurser av både olje, gass, vann, vind og bioenergi. Utfordringen fremover er å få til en helhetlig bruk av de ulike energiteknologier slik at man møter energibehovet i nasjonen på en miljøvennlig og kostnadseffektiv måte.

I den offentlige debatten må det skilles mellom kraftutbygging og forskning og utvikling av ny energiteknologi. I dag har politisk ledelse i Olje- og energidepartementet stor fokus på den teknologitvillingen som kan bli morgendagens energikilde og altfor lite fokus på kraftutbygging med teknologi som er moden for bruk i dag. De to henger sammen, men må komme i riktig rekkefølge.

Ved å koble våre energiholdige råvarer med kunnskap og kapital har Norge blitt en av verdens fremste energinasjoner. Energiressursene har bidratt til stor verdiskaping, sysselsetting og velstand. I tillegg har vi utviklet næringsklynger innen petroleumssektoren og vannkraft som er blant de ledende i verden på teknologi og forskning og utvikling (FoU). Norsk industri har over flere tiår benyttet trygg, miljøvennlig og rimelig tilgang på strøm til å utvikle en stor og slagkraftig prosessindustri, som foredler miljøvennlig vannkraft til varer som omsettes på verdensmarkedet. Mye vannkraft har gitt lave strømpriiser og høy forsyningssikkerhet til husholdninger.

De siste 10–15 årene har energisituasjonen i Norge endret seg betydelig. Siden 1990-tallet har kraftforbruket økt ca. 4 ganger mer enn utbyggingen av ny kraftproduksjon. Fra å være et land med overskudd av elektrisk kraft, har Norge i dag perioder med underskudd i innenlandsk kraftforsyning. Denne situasjonen har skapt anstrengte situasjoner i kraftmarkedet flere ganger. Vi har unngått regelrette kraftkriser foreløpig, på grunn av muligheten til å utveksle strøm

med utlandet, men usikkerheten i kraftsystemet øker stadig.

Den litt uforutsigbare situasjonen i Norge skyldes at vannkraften står for ca. 99 pst. av kraftproduksjonen i landet. Vannkraften er miljøvennlig og effektiv, men variasjonen i nedbør skaper store utfordringer for ansvarlige organer som Statnett og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Dette skaper uforutsigbarhet og sårbarhet, og utsetter husholdninger og næringslivet for uholdbare situasjoner både prismessig og ut ifra et forsynings sikkerhetsperspektiv. "Krisevinteren" 2002/2003 er et godt eksempel på den situasjon som kan oppstå, når nedbøren svikter i forhold til forventningene, og vannmagasinene tømmes raskere enn antatt. Høsten 2006 opplevde vi en lignende usikkerhet rundt tilgang og produksjon av kraft utover vinteren. I Midt-Norge er energisituasjonen anstrengt etter at nye industriprosjekter har medført en kraftig økning i kraftforbruket i regionen uten tilsvarende økning i kraftproduksjon.

Det er store utnyttede energiressurser i Norge. Potensialet i småkraft er på ca 10–25 TWH, mens man kan få 10 TWH gjennom utvidelse og opprusting av eksisterende vannkraftverk. Det er stort potensial for vindkraft. Stortingets målsetting om 3 TWH vindkraft kan nås med de prosjekter som allerede er konsesjonsbehandlet og klare til å bygges ut, mens det tekniske potensialet er svært mye høyere. Også innen bioenergi, solenergi, thorium, havvind, bølgekraft og enøk-tiltak som lavenergihus, finnes det et stort potensial, spesielt på lang sikt. Norge har alle forutsetninger for å ha en sikker kraftforsyning til husholdninger og industri til relativt rimelige og forutsigbare priser. Men det fordrer at myndighetene gir gode rammevilkår som legger til rette for økt kraftproduksjon.

Det tar ca. 10 år fra et stort energiprojekt initieres til det er ferdig utbygget. Da er det viktig at politiske målsettinger, støtteordninger, myndighetsapparat og regelverk er koordinert, slik at man unngår store forsinkelser som følge av usammenhengende politisk tilnærming.

En energipolitisk plan med oversikt over energibehov og mulig produksjon vil synliggjøre sammenhengen mellom hvilke dimensjoner som trengs, i hvilket tidsperspektiv og til hvilke kostnader. IEAs World Energy Outlook 2008 illustrerer utfordringene enkeltnasjoner og verdenssamfunnet står overfor innen energiforsyningen. Selv om IEA skisserer mer miljøvennlige og mindre energikrevende fremtids-scenarioer enn om man driver "business as usual", så innebærer alle scenarioene en betydelig økning i energiforbruk. En langsiktig tilnærming kan bedre gi energiselskap stabile vilkår å forholde seg til – ikke stadig skiftende rammevilkår for kraftutbygging etter hvert som regjeringer skiftes ut. Samtidig vil politikere i større grad måtte ta ansvar for riktige vedtak ved å se energisituasjonen i en større sammenheng.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme sak om en "rikskrets energitilstand", som omhandler forventet kraftforbruk og -produksjon i Norge, tilgangen på ulike energiteknologier og en helhetlig satsing på utvikling av nye energikilder.

12. desember 2008